

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Philippi Melanchthonis Grammatica Latina

Melanchthon, Philipp

Wittebergae, 1621

Caput XVI. De declinatione tertia

[urn:nbn:de:bsz:31-112308](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-112308)

In IS perpetuò Præter *Ambobus* & *Duobus*,
ab *Ambo* & *Duo*. Nota etiam *Deis* & *Diis*, &
Deus: † pro *quo* & *Dis* per Synaresin.

Quomodo formatur Accusativus Pluralis?

* Masculina & Feminina in OS: Neutra
in A. † Pro *Ambos*, *Duos*, invenitur etiam,
Ambo ²¹ & *Duo*.

CAPUT XVI.

DE DECLINATIONE

Tertia.

* Quæ est Tertia Declinatio?

Quæ habet in Genitivo IS. ut, *Pater*, *Pa-*
tris: *Sacerdos*, *Sacerdotis*. † Quod in origi-
ne Græcis Nominibus sæpè in OS tranfit. ut:
Pan, *Panis*, & *Panos*: *Phorcynis*, *idis* & *idos*.

□ Quomodo formatur Genitivus Sin-
gularis.

In hac Declinatione, quia Genitivus aliàs
numero syllabarum superat Nominativum;
aliàs eidem æqualis est: formationem Geniti-
vi in Regulas redigere paulò operosius est.
Sed commodè ex usu addisci illa varietas po-
test. Videantur tamen hac de re Regulæ se-
quentes.

□ A.

A assumit TIS. ut, *Poëma*, *Poëmatis*.

□ E.

E convertitur in IS. ut, *Mare*, *Maris*; *Cubi-*
le, *Cubilis*.

D 5

□ O

□ O.

O assumit NIS penultima producta. *ut, Ligo, gōnis; Regio, Unedo, Comedo, Nero, Cicero, Juno, nōnis.*

1. Excipe I. Gentilia, quæ corripuntur O. *ut, Macedo, Teuto, Saxo, ōnis.*

II. Fœminina in DO & GO, quæ O mutant in INIS, *ut, Alcedo, Imago, inis.* Hæc sequuntur quædam Masculina. *ut, Ordo, Cardio, Margo, Homo, Nemo, Turbo, Apollo, Cupido, inis.* Tendo habet Tendōnis & Tendānis, à Tendē.

3. 4. III. Hæc singularia: *Caro, Carnis; Anio, Anianis; Nerio, Nervēnis; ab Anien, Nerien.*

5. IV. Græca Fœminina in ω, Genitivum more Græcorum in US faciunt; reliquos omnes

6. Calus in O. *ut, Sappho, us, q, o, o, o.*

1.

□ C, D, I.

C, D, adjiciunt IS Nominativo, *ut, Alep, vel Halec, ecis; David, idis; quæquam peregrinum hoc etiam corripitur.* Excipitur, *Lac, Lactis.*

□ AL, OL.

2. AL & OL, adjiciunt IS Nominativo, *ut, Animal, ālis; Sol, Solis.* Sed *Sal, Sālis; Sicut & Peregrina, Annibal, Asdrubal, ālis.*

□ EL.

EL, addit LIS. *ut, Fel, Fellis; Mel, Mellis.* Peregrina tantum IS, *ut, Daniel, ēlis.*

□ IL, UL.

IL & UL, addunt IS Nominativo. *ut, Vigil,*

Vigil,

Vigil, ūlis; Consul, ūlis. Nihil³, quod per contractionem Nil dicitur, deficit.

□ AN, +IN, TN.

AN, IN^o & YN, adjiciunt IS Nominativo, — *v. ut, Pan, Paan, ānis; Delphin, ūnis; Phorcyn, ūnis.*

□ EN.

EN mutatur in INIS. *v. v. ut, Limen, Pellen, ūnis. Excipiuntur I. hæc Latina, quæ tantam IS adjiciunt Nominativo, — v. ut, Ren, Lien, ēnis.*

II. Græca, *ut, Splen, Splēnis; Lichen, ēnis. Sic Træzen, Siren, Attagen. At Phymen, Hymēnis.*

□ ON.

ON, Nominativo TIS vel IS adjiciunt. TIS addunt I. Propria in PHON, OON, LEON, & MEDON. *ut, Xenophon, Laocoon, Demophon, Demolcon, Laomedon, ontis. Excipe Typhon, Colophon, ūnis. II. Participiorum, formam habentia. ut, Horizon, Phaëthon, Phlegesthon, Ucalegon, Charon, ontis. Quò refertur & Acheron. Excipe, Æthon, Equus Solis, Æthōnis. Et quæ in ON & O simul desinunt: ut, Hieron, Hiero; Theron, rōnis.*

IS addunt reliqua in ON, & vel *v v*, vel *— v*. Nam I. Propria & Patronymica, quæ vocalem longam ante ON habent, corripunt ONIS, *v. v. quæ brevem, producunt, — v. ut, Machaon, ūnis; Orion, ūnis. Sic Aëleon, Amphion, Cronion, Paon. At Orion vel Oarion, ūnis; Cronion, ūnis.*

II. Ver-

ultima producta, *ut, Comedo, Nera, Cera,*

quæ corripunt *ūnis.*

GO, quæ O mutant *Imago, ūnis. Hæc lina, ut, Ordo, Caribō, Apollo, Capibō & Tendamis, a Ten*

Carnis; Anio, Anien; Nerien.

Genitivum meo, o, o.

ativo, — *v. ut, A*; *quæquam pere*. Excipitur, Lac

Nominativo, — *v. Sed Sal, Sālis; Sic arubal, bālis.*

is; Mel, Mellis; Pe amiel, ūlis.

ominativo. *v. v. ut, Vigil,*

3.

4.

5. 6.

7. 8.

9.

II. Verbalia, Gentilia, & Propria quæ de se Gentilia pariunt, corripiunt ONIS. ut, *Dæmon, Icon, Memnon, Lacedæmon, Amazon, Auson, Maon, ònis, Vascònes*. Item origine Comparativa, ut *Arion, ònis*. Excipiuntur tamen hinc quædam, *Lacon, ònis; Cydon, Nasamon*: Sic *Vestònes*: quæ Latinorum exemplo apud Poëtas produciuntur. III. Polysyllaba in EDON, & Fœminina in DON, quæ Græcis in fine Acuto notantur, u. u. ut, *Antbedon, ònis; Sarpedon, Sindon*. Præterea & hæc; *Canon, Pepon, Strymon*, & à *χθών* composita. ut *Erisththon, ònis*. Reliqua penultimam pleraque produciunt. ut *Conon, Conònis; Damon, Phædon, Zenon, Theon, Helicon, Citheron*.

Sed hæc & similia, partim ex usu, partim ex Græcis sunt cognoscenda.

□ AR.

In AR, Nominativo IS adjiciunt, Masculina quidem, u. u. ut *Casar, Lar, ¹aris*: Præter *Nar fl. Naris*. Neutra vero -u. ut, *Calcar, caris*. Præter *Nectar, aris, Jubar, Par, Bacchar aris*. Excipe, *Far, ²Farris; Epar, ³Epatis*.

□ ER.

ER quoque Nominativo IS addit, u. u. ut, *Agger, Mulier, eris; Gibber Substantivum, Gibberis*. Præter, *Iber, Iberis; Spinter, Spinteris*. Græca modo -u, modò u u habent, ut, *Ver, Veris; Crater, Crateris*. At *Aër, aëris, Æther, Ætheris*. Varietas hæc ex propria lingua dijudicanda est.

Excipi-

Excipe quæ E ante R abjiciunt:

I. Adjectiva in BER, CER, STER. ut, *Celeber, Celebris, Alacer, Alacris, Paluster, Palustris*. Præter *Uber, Uberis; Puber, Puberis; Impuber, Impuberis*.

4.

II, Substantiva in TER. ut, *Pater, Patris; Mater, Frater, Sequester, Accipiter, tris*. Præter, *Later, Lateris; Iter, Itineris; Jupiter, Jovis*.

5.
6.
7.

III. *Imber, Imbris*. Item Numeralia Derivata in BER. ut, *September, October, November, December, bris*. Item Gentile *Insulber, Insulbris*. Et *Mulciber, Mulcibris & Mulciberis, quod receptius est*. Sed tamen & in Secundam cadit, *Mulciberi, & bri*. Suprà Cap. 15. n. 6.

8.

□ IR, UR, & TR.

IR, UR, & YR, etiam IS adjiciunt Nominativo, ut, *Gadir, iris; Ligur, uris; Vultur, uris; Cicur, uris; Martyr, yris*. Sed *Fur, Furis*. U autem in O mutant hæc: *Ebur, Eboris; Femur, Femoris; Robur, Roboris; Jecur, Jecoris & Jecinoris, ab antiquo Jecinus*.

9.
10.
11.

□ OR.

OR etiam IS adjicit Nominativo, ut *Amor, Amoris; Doctior, Melior, Soror, Uxor, Concolor, toris*. Excipe, I. *Ægvor, Arbor, Marmor, Memor, oris*. Sed *Cor, Cordis* facit; *Ador, adoris & adoris*. II. Composita à Cor-

12.
pus

a, & Propria quæ de le
cipiunt ONIS. ut, *De
cedamon, Amazon, Au
s. Item origine Com
Excipiuntur tamen
nis; Cydon, Nolonem
norum exemplo apud
III. Polysyllaba in
in DON, quæ Graecis
u. ut, *Ambedonius
rea & hæc; Canon, &
composita. ut *Eni
multimam plecrag
onis: Daman, Pha
Cibaron.
artim ex usu, pæ
tenda.***

IS adjiciunt, Me
ar, Lar, aris; Pra
ero - u. ut, *Calcar
tubar, Pav, Baccha
s; Epav, Epatis.*

ivo IS addit, ut
Substantivum, Gi
; Spinter, Spinteris
u habent. ut, *Ver, V
ër, æris, Etber, &
propria lingua dicitur
Exc*

pus & Decus. ut *Bicorpor, Bicorporis; Indecor, Indecoris.*

III. Græca Verbalia & Virorum nomina. ut, *Rhetor, Rhetoris; Hector, Hectoris; Castor, Castoris; Nestor, Nestoris.*

□ A S.

In A S Latina, abjecto S, & addito TIS, faciunt Genitivos, —v. ut *Ætas, Bonitas, Arpinas, Primas, Ætis.* Sed *Anas, Anatis.* Sic *Artoceas, Erysipelas, Ætis.*

Excipe, I. *As, Asis; Vas Vasis; Vas, Vasis; Mas, Maris.* II. *Fas & Nefas,* Neutra, quæ in Nominativo, Acc. & Voc. tantum inveniuntur; reliquis verò Casibus deficiunt.

III. Græca, quorum Masculina habent ANTIS, ut, *Pallas, Antis; Calchas, Adamas, Acragas, Atlas, Elephas, Gigas.* Fœminina verò & Patronymica habent ADIS, —v. ut *Pallas, Adis; Lampas, Ilias, Thestias, Trôas.* Sic & Gentile, *Arcas, Arcadis.* Excipe Fœminina, *Acragas, Taras,* pro Urbibus, quæ etiam per AN-TIS flectuntur.

□ ES.

ES convertitur in IS. ut, *Nubes, Nubis; Apes, Apis; Pales, lis; Fames, Famis; Vates; Verres, Pubes, bis, Substant. & Adjectivum, & Impubes.* Sic in Græcis quæ Patronymicorum formam habent; Propriis Compositis; & Neutris. ut *Euripides, Thucydides, didis; Demosthenes, Hercules, Palamedes, Aristoteles; Hippomanes, Cacoëthes.* Et quæ ex *εὐς* in ES transeunt. ut *Achilles, lis; Ulysses, sis.*

Excipe

Excipe Imparifyllaba, quorum

I. Alia mutant ES in IDIS. v. v. ut, *Præses, Idis; Obses, Reses, Deses; quæ sc. à Sede nascuntur.*

II. Alia in ITIS, v. v. quæ hisce Versiculis continentur.:

Ales, & Antistes, Cestres, Coclesq., Comesq.

Dives, Eques, Fomes, Gurges, cumq., Hospite,

Limes,

Merges, & hinc Miles, Palmes, Pedes, indeq,

Poples,

Adde Satelles, & hinc Sospes, Stripesq., Superstes

Et Termes, Trames, Tudes, addito Veles, Amesq.

III. Alia in ETIS. v. v. ut *Abies, Abietis; Aries, Paries, Hebes, Impes, Indiges, Interpres, Perpes, Præpes, Seges, Teges, & Teres.*

IV. Alia in ETIS. —v. ⁴ ut, *Locuples, etis; Quies, Inquies.* ⁶ Et Græca quædam, *Cres, Cretis; Lebes, Magnes, Tapes, Trapas, Rhamnes.*

At Propria Masculina habent IS & ETIS, —v. ut, *Chremes, Laches, Hermes, Dares, Manes, Thales, Eutyches, & similia.* Sed Etis usitatio est.

V. Alia in EDIS. v. v. ut, *Pes, Pedis; & quæ inde componuntur, Bipes, Tripes, Compes, Somipes, Loripes, & c.*

VI. Alia in EDIS. —v. ut, *Merces, Heres, edis.* Sic *Pras, Prædis.*

VII. Alia in ERIS. —v. ut, *Es, eris.*

VIII. Alia in ERIS. v. v. ut, *Ceres, Cereris.*

□ IS.

In IS, Genitivum Nominativo similem faciunt. ut, *Collis, Piscis, Panis, Avis, Apis, Febris,*

Excipe

2. *Febris, Strigilis, Semistis.* ²Sic *Pubis & Impubis*, quod tamen etiam *Pubes, Impubes.* Et quæ Græcè per os purum declinantur. ut, *Genesis, Hæresis, Neapolis*: quænam etiam Græci casus Latine usurpentur, *Genescos, Hæresios, Neapolios*: vel *Genescos, Hæreseos, Neapoleos.* Quæ posterior forma Atticorum receptior est.

Excipe I. Gentilia Masculina per ITIS
—u. *Samnis, itis*: *Quiris, itis.* Sic & *Dius, Ditis*;
Lis, Litis. At *Charis, Charitis*; *Glis, Gliris*;
3. *Vis*,³ in plurali *Vires.*

- 4.5.6. II. Quædam in IDIS u. u. ut, *Cuspis, Casis, pro Galea.* ⁴*Cenebris, Lapis,* ⁵*Capis.* ⁶Sic multa Græca, in primis Patronymica, Gentilia fœminina, & pleraque Propria. ut, *Ægis, Fyxis, Aspis, Jaspis, Promuscis, Praboseis, Promulsis, Iris, Nereis, Chryseis, Sybaritis; Paris, Phalaris, Isis, Thetis.* At *Tigris, Tigridis & Tigris* facit; *Nesis insula, Nesidis.*

7. III. Quæ ab antiquis in ER⁷ veniunt, in ERIS, u. u. ut, *Pulvis, Pulveris; Cinis, Vomis, Cucumis.* ⁸

IV. Facta ex Græcis in eic, per ENTIS. ut, *Simois, Simoentis; Opois, Opoentis*; & contractè, *Opus, Opuntis.*

9. V. *Sanguis*,⁹ *Sanguinis*, peculiare est. Sed Compositum *Exanguis*, parissyllabum est.

VI. Græca, quæ in IS & IN desinunt, in INIS, —u. ut, *Salamis & min, minis; Delphis, & phin, phinis; Eleusis & sin, sinis.*

□ TS.

□ RS.

YS Græca terminatio est, & vel in YOS, ¹⁰ *uu*, transit. ut, *Erinnys*, *γ os γι, γη, γ, γ*; *Carys*, *γ os*; *Tethys*, *γ os*. Vel in YDIS, *u u*. ut *Cblamys*, *Pelamys*, *γ dis*.

Vel in YNIS, *-u*, ut in *iis*, quæ YS & YN simul desinunt. ut, *Phorcys* & *Phorcyn*, *γ nis*.

□ OS.

OS, S in RIS mutat, *-u*. ut, *Flos*, *Flōris*; *Ros*, *Rōris*; *Mos*, *Mōris*; *Os*, *ōris*, *Mund/Honos*, *ōris*; *Glas*, *Glōris*, ¹ i. e. uxor Fratris.

Excipiuntur I. hæc quæ S in TIS mutant, *-u*. ut, *Cōs*, *Cōtis*; *Dos*, *Dōtis*; *Nepos*, *Sacerdos*.

At *Impos*, *Compos*, *pōtis*. Singularia sunt: *Bos*, *Bōris* ²; *Os*, *Ois*, *Bein*. *Exos*, *Exōsis*; *Arbos*, *ōris*.

II. Græca Neutra in OS breue, quæ Græcam declinationem ³ prorsus retinent. ut, *Chaos*, *Chaus*, *Chai*, & c. Sic *Argos*, *Melos*, *Cetos*.

A *κέρας* composita, ⁴ S in TIS mutant. *-u*. ut, *Rhinoceros*, *Rhinocerōtis*; ⁵ *Monoceros*, *Ægoceros*. Sic & *Eros*, *Anteros*, *ōtis*.

Reliqua per IS purum declinantur. *-u*. ut, *Heros*, *ōis*. *Minos*, *ōis*. ⁶

□ US.

US transit I. in ERIS, *u u*, in his viginti Nominibus:

E *Fædus*

- Fædus, Acus, Funus, cum Glomere, Munus, O-*
lus q̄;
- Inde Genus, Pondus, Rudus, Latus, Illeus, O-*
nus q̄;
1. *Et Scelus, & Sidus, Viscus, ¹ cum Vellere, Vul-*
nus;
2. 3. *Hinc Venus, ² atque Vetus, ³ per-ERIS for-*
mantur, Oplus q̄.
- II. In ORIS, -u, in Comparativis. ut, *Maius,*
Maiōris; Peius, Peiōris. Sequntur enim Ma-
sculina sua in OR. Sed *Plus* ⁴ facit *Pluris.*
4. III. In ORIS, u u, in his quindecim:
Dedecus, atque Decus, Facinus, cum Corpore,
Fanus,
Hinc Lepus, & Frigus, Pectus, Littus q̄, *Ne-*
mus q̄;
5. *Et Penus, & Pignus, ⁵ Tempus, cum Stercore,*
Tergus.
6. *Sed Pecus ⁶ ex sese Pecoris Pecudis* q̄ *relin-*
quit.
7. IV. In ODIS, u u, à π̄ς̄ composita. ⁷ ut,
Tripus, Oedipus, Antipus, pōdis.
- V. In UDIS, -u. ut, *Incus, Palus, Subscus,*
ūdis. Sic & duo in AUS, *Laus, Laudis; Fraus,*
Fraudis. Excipitur *Pecus, Pecūdis.*
- VI. In UIS. ut, *Grus, Gruis; Sus, Suis.*
8. VII. In UNTIS, Græca ex contractione ⁸ in
US desinentia. ut, *Trapezus, zuntis; Opus, un-*
tis; Rhamnus, untis; Sic *Hierichus, untis.*
- VIII. In URIS, -u, hæc Monosyllaba. ut,
Crus, Jus, Mus, Pus, Rus, & Tus, quibus addi-
to Tel-

u. Sed Ligu
gr
II. In UTIS, -u,
fius, Salus, Senectus,
Inuus, cūis.

I. Nomina in t
climatur, habent
us.

BS, & MS. In
Trāns; Cōspic; Cla
Scribis; arabis, arā
quod E. in I. mutat,
Puls, Plūs; & quod
Urbi, Urbis.

□ I. S.
IS, NS, RS, & de
minatione ut, Puls; Pul
Lencis, fons, pro parte
Arato, & uant, & man
Exce. I. q̄z pro T.
Glan; Juglan; Len
Sūis, fons, pro uo
fons. Incomposita à C
Vannidic.

I. ENS, EUNIS
fius, Inus, Adicus; In
bus, tubercis.

III. Topyus, H. affi
□ I.
I. Interponit

ro Tellus. Sed Ligus, Liguris, ut & Ligur.

I X. In UTIS, -u, hæc quinque: Juventus, iutis; Salus, Senectus, Servitus, & Virtus. Sed Intercus, ciutis.

X. Nomina in EUS, quando in Tertia declinantur, habent EOS. Orpheus, eos; Tydeus, eos.

□ BS, MS.

BS, & MS, I interponunt, v v. ut: Trabs, Trabis; Chalybs, Chalybis; Scobs, Scobis; Scrabs, Scrobis; Arabs, Arabis; Hyems, Hyemis. Et quod E in I mutat, Celebs, Calibis. Præter Plebs, Plebis; & quod positione producitur, Urbs, Urbis.

□ LS, NS, RS.

LS, NS, RS, abjecto S. TIS apponunt Nominativo. ut, Puls, Pultis; Lens, pro legumine, Lentis; Frons, pro parte Capitis, Frontis; Aruns, Aruntis; Amans, Amantis; Sors, Sortis.

Excipe I. quæ pro T, D assumunt. ut, Glans, Glandis; Juglans; Lens, fœtus pedicularum, Dulsen. Frons, pro ramo viridi; Libripens, Nefrens. Et composita à Cor, Concors, Discors, Vecors, cordis.

I. IENS, EUNTIS habet, cum Compositis. Abiens, Adiens, Iniens, &c. Præter Ambiens, Ambientis.

III. Tiryns, H assumit, Tirynthi.

□ P S.

P S, I interponit, v v. ut Daps, Lapis, Opis,

E 2

3.

om Glomere, Manu
Radus, Latu, Mlu
iscus, cum Tellur
Vetus, per ERIS
plus
comparativis, ut
Seguntur enim
Plus facit Pluri
his quindecim:
Facinus, cum Corpe
Pectus, Littus
Tempus, cum Stere
oris Pecudis
ræ composita
dodis
incus, Palus, Sals
Latus, Laudis, Fra
Pecudis.
Gravis, Suis, Suis
æx contractione
ezus, zuntis; Opus
Hierichus, ientis
æc Monosyllaba
, & Tus, quibus
to T

ōpis, q. ab Ops : *Æthiops, Æthiōpis. Stips, Stipis.*

Exceptio I. Penultimas producant, -v,
Seps, Sēpis; Ægilops, Ægilōpis; Cyclops, Cercops,
Hydrops, Conops, Myops; & quæ Positione pro-
 ducuntur, *Stirps, Stirpis.* II. EPS, IPIS facit,
 v. ut *Princeps, Principis; Forceps, Adeps.* Præ-
 ter *Auceps, Aucūpis, quod E in U mutat.* Sed à
 4. CAPUT composita, EPS⁴ in IPITIS, v. v. v. di-
 ducunt, ut, *Biceps, Bicīpitis; Anceps, Præcep-*
Triceps.

III. H assumunt, *Gryps, Gryphis; Cinyps,*
Cinyphis.

□ T.

T, UT in ITIS, v. v. mutat. ut, *Caput, Ca-*
pūtis; Sinciput, Occiput.

□ AX.

AX, X in CIS mutat in Latinis, -v. ut,
Audax, Audācis, Fornax, Limax, Pax. Præter
Fax, Fācis.

In Græcis autem v. v. ut, *Abax, Abācis;*
Climax, Corax, Nyctikorax, Colax, Dropax, Sty-
*rax, Smilax, Arctophylax.*¹ Præter *Thorax,*

1. *Thorācis; Thrax, Pheax, Syphax,*² *Aiax.* At
2. *Harpax,*³ *Harpāgis* facit. *Hylax, Hylactis;* &
3. ab *ἀναξ* Composita, *Astyanax, Demonax, Cal-*
tianax, actis.

□ EX.

- In EX monosyllaba, modò X in CIS mut-
 tant Genitivis. v. v. ut, *Nex, Nēcis;* Sic *Præcis,*
 ab inusitato *Præx.* At *Fex, Fēcis;* quod & *Fax*
 4. aliqui scribunt. Modò in GIS, -v. ut, *Rex,*⁴
Rēgis

Rēgis, Lex, Lēgis, Exlex, Exlēgis, illex, Ulēgis.
At *Grexx, Grēgis*. Modò EX in ICIS, v. ut, *Dicis, Vicis*, ab inusitatis *Dex, Vex*.

In EX plusquammonosyllaba, inter quæ etiam sunt, à Facio, Specio inusitato, Plico, & Lacio composita, EX in ICIS v. mutant. ut, *Pumex, Pumicis; Silex, Sorex, Murex; Codex, Culex, Pulex, Pollex, Artifex, Carnifex, Pontifex; Auspex, Aruspex, Extispex; Simplex, Duplex, Supplex; Illex, Pellex &c.*

Excipiuntur, *Remex, Remigis, Sapellex, Supellestilis; Senex, Senis, Vibex, Vibicis; Hallex, Halëcis; Vervex, Myrmex, ecis*. At *Fœnifex, Resex, ecis; Aquilex, Aquilëgis; Lelex, Lelegis*.

□ IX.

In IX Adjectiva, Fœminina, & Verbalia, faciunt ICIS — v. ut, *Felix, Felicis; Pernix, Cornix, Lodix, Vitrix, Struix &c.* Sed v. ut, *Pix, Picis; Filix, Larix, Salix, Appendix, Coxendix*. *Strix* verò *Strigis* facit: *Nix, Nivis*.⁷

In IX Masculina Substantiva, ICIS faciunt, v. ut, *Fornix, Fornicis*. Item Commune *Natrix, icis, Varix, icis*.

Græcorum alia faciunt ICIS, — v. ut, *Phœnix, Phœnicis; Spadix, Pristix, Perdix*.¹⁰ Alia ICIS, v. ut, *Calix, Calicis; Cilix, Gentile; Hystrix, Hystbricis*.¹¹ *Chanix*. Alia per IGIS. — v. ut, *Mastix, Mastigis*; Peregrinum *Biturix, Biturigis*, ambiguum putatur.

□ TX.

YX mutatur in YGIS, v. ut, *Phryx, Phrygis; Styx, Japyx, Oryx*. At *Coccyx Coccygis*.

E 3

In

NOMINE.

biops, Ethiopsi. Sipi

leimas producunt,

gilopis; Cyclops, keru

; & quæ Polhiocep

is. II. EPS, IPIS fa

pis; Forceps, Adip. Et

od E in II mutat. Sed

EPS⁴ in IPITIS, v. ut

ipitis; Anceps, Præn

Gryps; Gryphis; Cyn

mutat. ut, Caput

X.

in Latinis, — v.

Limax, Pax. Pra

v. ut, Abax, Abax

x, Colax, Dropax.

x.¹ Præter ThoSyphax,² Aiax.

Hylax, Hylaxia.

Ryanax, Demonax.

EX.

a, modò X in CIS

Nex, Nēcis; Sic Pr

Tex, Fēcis; quod & C

in GIS, — v. ut, At

q

E 3

In

E 3

In

E 3

In

E 3

In

E 3

In

E 3

In

E 3

In

In YCIS, -v. ut, *Bombyx*, *Bombycis*; *Sandyx*, *Ceyx*.

In YCIS, -v. ut, *Naryx*, *Narycis*, *Eryx*. At *Bebryx*, *Bebrycis*.

In YCHIS vel YCHOS. -v. ut, *Onyx*, *Sardonyx*, *nychis*, & *nychos*.

□ OX.

OX transit in OCIS. -v. ut, *Vox*, *Vocis*, *Ferox*, *Velox*, *Celox*. Excipe I. *Præcox*,¹³ *Præcoccus*, *Cappadox*, *Cappadocis*. II. *Nox*, *Noctis*; *Pernox*. III. *Allobrox*, *Allobrogis*.

□ UX, AUX.

UX in UCIS transit. -v. ut, *Nux*, *Nucis*; *Trux*, *Dux*, *Tradux*, *Redux*. *Volux*, *Vollucis*,¹⁴ propriū est. Excipe *Conjux*, *Conjugis*; *Fruux*,¹⁵ *Frugis*; *Pollux*, *Pollucis*; *Lux*, *Lucis*, *Faux*, *Faucis*.

□ LX, NX, RX.

LX, NX, RX, X in CIS mutant. ut, *Calx*, *Calcis*; *Lanx*, *Lancis*; *Arx*, *Arcis* &c. Exceptis *Phalanx*, *Phalangis*; *Meninx*, *Sphinx*, *Syrinx*, *ingis*; *Iynx*, *Larynx*, *yngis*.

Hactenus de formatione Genitivi.

DE DATIVO SINGULARI.

† *Quomodo formatur Dativus Singularis Tertia?*

- I. Ex Genitivo in IS, S abjiciendo', & O, si in Græcis ante S fortè præcedit, in I mutando. ut, *Pater*, *Patris*, *Patri*; *Erinnys*, *ynos*, *yi*. Δ Si tamen

tamen Genitivus Græcus IOS vel EOS habet, tota illa terminatio in I contractum mutatur. ut, *Neapolis, lios, vel leos, li.*

Δ Græcorum Dativi apud Poëtas interdum corripuntur: ² Latini ubique I longum retinent.

DE ACCUSATIVO Singulari.

† Quomodo formatur Accusativus Singularis Tertiæ?

Ex IS Genitivi in EM mutato, in Masculinis & Fœmininis. ut, *Pater, tris, trem; Sacerdos, otis, otem; Arbor, oris, orem.*

Excipe, quæ

I. IM tantum faciunt: ¹ *Buris, Sitis, atque Charybdis,*

Tusis, Vis, Pelvis, Magudaris, ² *atque Mephitis,* ^{2.3.}

Præsepis, Cucumis, ⁴ *Raviscis, Sinapis, Amussis,* ^{4.}

Hinc Albis, Fabaris, Tiberis, ⁵ *Leucaspis & Opis,* ^{5.}

Tigriscis, Syrtiscis, ⁶ *& in IS residentia Græca.* ^{6.7.}

II. EM & IM faciunt sequentia, ⁸ sed diversimodè. Nam,

Sapius EM, Febris, Claviscis, & Navis,

Aqualis:

Sapius IM, Puppis, Turris, Restiscis, Securis.

Rara sunt, *Sementim, Strigillum.* Frequentiora,

Sementem, Strigilom.

Δ III. Græca in IS, purè declinata, habent

IN & IM. ut, *Charybdis, bdios, bdiu, & bdim.*

Sed impurè declinata, si Barytona sunt, habent

parisyllabicè IN & IM; imparisyllabicè in EM.

ut, *Paris, xin, rim, & ridem.* Si Oxytona, habent

IDA & IDEM. ut, *Tyrannus, ida, idam.*

E 4 IN. Græ-

Δ IV. Græca in YS, purè declinata, YN & YM habent: sed ferè YN frequentius. *ut, Tethys, Tethyn & Tethym; Halys, lyn, & lym.* Impurè, YD A, & YDEM. *ut, Cblamys, myda & mydem.*

Δ V. Græca Fœminina in O, habent Accusativum Nominativo similem. *ut, Sappho, Hanc Sappho.* Nisi per ONIS Genitivum flexerint. Tunc enim Regulam sequuntur. *ut, Dido, Didonis, Didonem.*

9. Δ VI. Reliquæ Græcorum terminationes, habent A, si & Græci habent, & EM. *ut, Hektor, ra, rem; Pæan, na, nem.* Sed à Pan, potius Pana, ⁹ in usu est. At Ganymedes, dem; Demosthenes, nem: Non Ganymeda, Demosthena. ¹⁰

9.

10.

□ Chremem verò & Chremetem; Daren & Daretem, &c. priore terminatione ad Primam; posteriore ad Tertiam pertinent.

NOTA. In his, Latinè terminat M in Prima vel Tertia: Græcè, N in Prima; A in Tertia.

DE VOCATIVO SINGULARI.

† Quomodo formatur Vocativus Tertia?

Vocativus similis est Nominativo. *ut, Pater, ô Pater; Sol, Titan, Turris, Sacerdos, Hæc Pallas, Sappho.*

Δ Excipiuntur, quæ abjecto S, Vocativum for-

formant, I. Græca Propria in AS, per AN-
TIS. ut, *Hic Pallas, lantis, ô Palla; Calchas,*
chantis, ô Calcha. II. Quævis Barytona in
IS & YS. ut, *Mæris, ô Mæri; Tethys, ô Tethy.*
III. Oxytona Fœminina Propria, & Patro-
nymica in IS. ut, *Amaryllis, ô lli; Nereis, ô rei.*
IV. Quæcunqve Diphthongum ante S ha-
bent. ut, *Simois, ô moi; Tydeus, ô Tydeu; Mel-*
lampus, ô Melampu.

□ N O T A. I. O *Socrate, ô Chreme*, ad pri-
mam pertinent: In Tertia est, *ô Socrates, ô*
Chremes. II. *Achillē & Ulyssē*, Vocativi anti-
qui sunt, facti ex Græcis *Achilleu, Ulyssēu*, litera
U abjecta.

DE ABLATIVO SIN- gulari.

† *Quomodo formatur Ablativus Singularis*
Tertia?

Ablativus regulariter per E fit, ex ter-
minatione Genitivi. ut, *Pater, tris, à tre; Sol,*
Solis, à Sole. Par, i. e. socius, Paris, à Pare. Pubes,
is, à Pube: Hec Pallas, adis, à Pallade: Hic Pal-
las, antis, à Pallante. Et hoc in omnibus Pro-
priis personam significantibus observatur. ut,
à Martiale, Juvenale, Folice, Clemente.

△ Græca Fœminina in O, & Neutra in
OS, faciunt O. ut, *Sappho, à Sappho: Chaos, à*
Cbao. Et Græca in YS purè declinata, S abji-
ciunt, ut, *Tethys, yos, à Tethy; Erinnyes, yos, ab*
Erinny. Sed aliqui malunt per E formare, *Te-*
thye, Erinnye, teste *Murmellio.*

E 5

† Sed

† Sed variant à Regula non pauca, quorum alia per I faciunt Ablativos; alia per I & E simul.

† Per I tantum faciunt Ablativos:

1. I. Neutra in E¹, AL, & AR; & Nomina Mensium in IS & ER desinentia. ut,
Mare, à Mari *Voctigal, à gali.*
Calcar, à Calcarè *Par à Pari (E in par.)*
Quintilis, à Quintili *September, à bri.*
2. Exceptis, *Far, Bacchar, Epar, Jubar, Nectar,*³
3. à *Farre, Bacchare, Epate, Jubare, Nettare.*

II. Adjectiva in IS, vel ER duarum terminationum, quorum Neutra in E desinunt. ut:

Fortis, te, à Forti, *Acer, cris, cre, ab Acri.*
Pubis, à Pubi *Impubis, ab Impubi.*

4. □ Perperam igitur ab Atheniense, Dresdensi, VVitebergenſe &c: Quam licentiam sibi Recentiores quidam immaturè sumpserunt; quum Propria non sint, sed Adjectiva Gentilia.

III. Quæcunqve Accusativum per IN vel IM tantum faciunt, ut,

Vis, Vim, à Vi. *Pelvis, im, à Pelvi.*
Sitis, tim, à ti. *Genesis, sin, à si.*
 Adde his: *Mugilis, à Mugili, Canalis, à li;*
Strigilis, à li.

† Per E & I simul faciunt Ablativos:

5. † I. Adjectiva unius terminationis, ut, *Felix, à lice & lici; Degener, à nere & neri; Arpinas, ab ate & ati; Imperans, ab ante & anti.*
6. Δ Excipe I. Quæ I tantum desinunt, *Artifex, Memor, Vigil, Par,* & gerade: ab *Artifici, Memo-*

la non pauca, quoniam
 ativos; alia per I & I
 unt Ablativos:
 LL, & AR; & Nomina
 chinentia, ut,
 Voligal, a gali.
 Par a Pari (Cinnu)
 September, a bri
 Spar, Jubar, Nefare,
 Jubar, Nefare.
 vel ER duarum ter
 tra in E desinunt
 , cris, cre, ab Acri.
 bis, ab Impubi.
 iense, Dredense, VV
 etiam sibi Recentior
 erunt; quum Propri
 entilia.
 cativum per IN ve
 vis, im, a Pelvi.
 esis, su, a si.
 lugili, Canalis, & d
 unt Ablativos:
 minationis, ut, A
 a nore & veri; ab
 ans, ab ante & anti
 trum desinunt, Ab
 gerade: ab Arripin
 Mem

Memori, Vigili, Pari, si Adjectivè sumantur.

II. Quæ tantum desinunt, Pauper, Bicornor, Tricornor, Inops, Compos, Impos, Hospes, Sospes, Senex; 7 a Paupere, Bicornore, Tricornore, Inope, Compote, Impote, Hospite, Sospite, Seno. Et a Pes Composita. ut, Bipes, Tripes; a Bipede, Tripede. Præter Quadrupes 8 a pede & pedi. Item Substantivè sumpta, Artifex, Vigil, Par pro Socio, a, Pontifex, Carnifex, & similia: ab Artifice, Vigile, Pare, Pontifice, Carnifice &c. Item Ablativi consequentiæ, 9 ut, Imperante Carolo, non anti.

† II. Comparativa 10 in OR, US. ut, Maior, Maius; a Maiore, & ri; Minor, nus; a nore & nori. Plus 11 Ablativo caret.

III. Vitrix, 12 Ultrix, adjectivè sumpta. Item hæc Substantiva, 13 Annis, Angvis, Avis, Cannabis, Civis, Classis, Finis, Fustis, Ignis, Imber. 14 Occiput, Ovis, Postis, Pugil, Vectis, Ungvis, Supellex, 15 Tridens. Sed tamen sæpius E quàm I habent.

IV. Quæ Accusativum per EM & IM simul formant. ut, Navis, vem & vim; a ve & vi.

V. Substantiva in IS, quæ Adjectivis similia sunt. ut, Edilis, Annalis, Natalis, Sodalis, Bipennis, Triremis, Quadriremis, Quingveremis, Familiaris, Popularis, Molaris, Novalis, Rivalis, & similia. Sed tamen sæpius I quàm E faciunt. Affinis, sæpius Affine: Rude & Volucris, tantum Rude & Volucre.

DE NOMINATIVO, ACCUSATIVO & Vocativo Plurali.

Quomo

7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.

† *Quomodo formantur Nominativus, Accusativus
& Vocativus Plurales?*

Nominativus, Accusativus, & Vocativus Plurales, in Masculinis & Fœmininis, IS Genitivi Singularis mutant in ES. *ut, Pater, tris, tres; Arbor, boris, bores.* In Neutris verò in A. *ut, Pectus, oris, ora; Cor, Cordis, Cœrda.*

Observandum hîc est:

† I. In IA exire ea, quorum Ablativi desinebant in I tantum; vel in I & E promiscuè. *ut, Mollis, à Mollis, Mollia; Audax, ace & aci, acia.* Præter *Vetus, Vetera, non Veteria.* Et Comparativa; *Meliora, Graviora, Plus, Plura* facit, & antiquè *Pluria.*¹ *Aplustre, stria & stira* format.

2. Δ II. Antiquam Diphthongum EI inveniri in Accusativis Masculinorū & Fœmininorum, quorum Genitivi sunt Nominativis similes. *ut, Omneis, Salubreis, Paneis.* Quò referuntur & *Imbreis, Decembreis, Palustreis, Complureis &c.* Aut quorum Nominativi in duas Consonantes desinunt. *ut, Ars, Pars; Arteis, Parteis.* Sic & in pluralibus tantum. *ut, Sardeis, Tralleis.*

Δ III. In Græcis Vocibus, Accusativi terminationem AS, u, esse. *ut, Titanās, Cyclopās, Craterās, Hebdomadās.* Sicut & Nominativus ac Vocativus in ES, in Græcis corripitur. *ut, Troës, Titanēs, &c.*

DE GE-

DE GENITIVO
Plurali.† *Quomodo formatur Genitivus Pluralis?*

A Nominativo Plurali, ES vel A in UM mutando. *ut, Patres, Patrum; Arbores, rum; Pauperes, Pauperum; Corpora, Corporum.* Græca tamen sæpe ON retinent. *ut, Epigrammaton.*

† Excipiuntur quæ in IUM desinunt; de quibus sequentes notentur ¹Regulæ.

I. In IUM desinunt omnia quorum Ablativi finiunt I, sive solum, sive I & E simul.

ut:

Utili, lium. Igni, ium; Amni, ium.

Locupleti, tium; ²Vitrici, cium; ³Ancipiti, tium.

Excipiuntur Comparativa *ut, Maiorum, Meliorum.* Præter Plus, quod Plurium facit.

Item *Vetus, Veterum. Vigil, Per vigil, Celer, Congener, Degener, Uber, Memor, Bicorpor, Tricorpor, Dives, Quadrupes, Artifex; ⁴Supplex; ⁵Quibus adde Mugilis, & Strigilis.*

II. Quæ Nominativum duabus Consonantibus finiunt, Genitivis IUM faciunt. *ut.*

Animans, Animantium; Glans, Glandium.

Ars, Artium; Trabs, Trabium; Falx, Falcium.

Excipe, *Hyems, mium; Lynx, cum.* Et quæ BS aut PS desinunt plusquammonosyllaba. *ut, Arabs, bum; Cælebs, Princeps, Municeps, Manceps, Auceps, Forceps, Ethiops, Inops &c.*

III. Ubi pares Syllabæ in Nominativo

&c

I.

2.3.

4.5.

6.

& Genitivo sunt, Plurales Genitivi fiunt per IUM. ut,

Collis, lis, Collium; Nubes, bis, Nubium.

7. *Sequester, stris, Sequestrium; Caro, Carnis, Carnium.*

Excipe, *Vates, Vatum; Iuuenis, Canis, Panis, Pater, Mater, Frater, Accipiter, Senex, & Volucris Substantivum.* Varro tamen *Volucrum* facit.

IV. Faciunt IUM ea quæ in IS longum definiunt. ut, *Lis, Litium; Glis, Glirium; Dis, Quiris, Samnis.* Et quæ Pluraliter tantum dicuntur, *Vires, Virium; Manes, Fœces, Sales, Mœnia, Penates.* Præter, *Opes, Opum; Ambages, Proceres, Luceres, Caleres, Lemures, Calites, Primores.*

8.

9.

10.

V. Faciunt IUM & hæc Monosyllaba: *As, asium; Mas, Marium; Mus, Murium; Os, Osium; Cor, Cordium; Nix, Nivium; Nox, Noctium; Jus, Jurium. Faux, Faucium; Cos, Cotium; Dos, Dotium; Vas, Vadium.*

Sed *Bos, Boum. Os, Oris,* Genitivo plurali caret. *Crux, Crucium & Crucum,* dici volunt.

II.

Δ NOTA. Multa horum Syncopen patiuntur, extruso I. ut, *Cælestum, 7. Æn. Arpinatum, Cic. l. 13. ep. 13. Mensum, apud Ovid: Regentum, Sapientum, Serpentum, Rudentum, Parentum, Prudentum, Apum, Locupletum, Bidentum, Sedum, Cic: pro Sestio; Adolescentum, Cohortum, Veientum, Quiritum, Penatum, Volucrum equorum, Ovid: Viridum donorum, Stat: & similia.*

Peculiare est, *Macedum* pro *Macedonum, Lucan.*

can.

can. l. 10. pro quo Aliqui legunt rectius, *Mace-*
tum, pro *Macetarum*, ab ὁ μακέτης.

Abundant, *Fornax, acium, & cum; Palus,*
dium & dura.

Contrà quædam Epenthesi¹³ augentur, in-
terposita U. ut, *Alituum*, pro *Alitum*. 13.

† Denique notentur & Festorum nomina
antiqua, quæ duplices¹⁴ Genitivos habent; u- 14.
num Regularem¹⁵ in IUM in Tertia; alterum 15.
Irregularem in ORUM, in Secunda. ut, *Satur-*
nalium, lium, & liorum; Bacchanalium, & li-
orum. Sic formanda sunt & Recentia, *Martina-*
lia, Catharinalia, &c.

Hæc imitantur etiam¹⁶ *Sponsalia, Viridia,* 16.
Vestigalia.

DE DATIVO ET ABLA- tivo Plurali.

† *Quomodo formatur Dativus & Ablativus*
Pluralis?

Dativus & Ablativus Plurales, formantur
ex Dativo Singulari, addita terminatione
BUS. ut, *Patri, Patribus; Arbori, Arboribus.*

Anomala sunt, *Bos, Bovi, Bobus, & Bubus;* 1.
Sus, Sui, Suibus & Subus. 2.

Græca in MA, geminos³ Dativos & Ablati- 3.
vos⁴ habent. ut, *Pœmatis, & matibus; Epi-* 4.
grammatis, & matibus. Nec malè addideri-
mus & tertium Græcum, *Pœmasi, Epigramma-*
si. Sicut aliàs tales casus Græci extant, *Dry-*
asi, Hamadryasi, licet ab alia terminatione
Nominativi, apud *Propertium*.

CAP.